

Ukununnga siunnersuutit: Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut Namminersorlutik Oqartussat akuersissutigissagaat Nunarsuarmioqatigiit ataatsimoorussamik isumaqatigiissutaat radioaktiviusut ikummatikut aamma radioaktiviusut eqqagassat isumannaatsumik isumagineqartarnissaat pillugit (Eqqagassalerinermut isumaqatigiissut) (UKA2015/150), aamma

Atomip nukinganik pissuteqartumik ajutoortoqartillugu imaluunniit qinngornernik ulorianartunik pissuteqartumik ajornartorsiortoqalersillugu ikiuunnissaq pillugu IAEA-imi nunani tamalaani isumaqatigiissummut (Ikiuunnissamut nunani tamalaani isumaqatigiissut) Namminersorlutik Oqartussat akuersinissaat pillugu oqaaseqaateqarnissaq pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut (UKA2015/151), aamma

Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut Namminersorlutik Oqartussat akuersissutigigaat Atom-ip nukinganik sakkoqarluni pinerliiniartoqartarneranut akiunermut Nunarsuarmioqatigiit isumaqatigiissutaat (UKA2015/152), aamma

Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut Namminersorlutik Oqartussat akuersissutigissagaat International Labour Organization - ILO -p isumaqatigiissutaa nr. 115, sulisartut qinngornernut ingerlaartunut (ioniserende) illersorneqarnissaat pillugu isumaqatigiissutaasoq akuersissutigineqassasoq (UKA2015/157), aamma

IAEA-imi atomip nukiganit atortussianik inissisimaffiini isumannaarinissaq pillugu nunani tamalaani isumaqatigiissummut allannguummut Namminersorlutik Oqartussat akuersinissaat pillugu oqaaseqaateqarnissaq pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut (UKA2015/158), aamma

Atomip nukinganut isumannaallisaaneq pillugu IAEA-imi nunani tamalaani isumaqatigiissummut Namminersorlutik Oqartussat akuersinissaat pillugu oqaaseqaateqarnissaq pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut (UKA2015/159)

(Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernermullu Naalakkersuisoq)

Akissutitut allakkiaq

(Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernermullu Naalakkersuisoq)

Aappasaanneerera

Aalajangiussassatut siunnersuutininik taakkuninnga arfinilinnik Inuussutissarsiornermut Ataatsimiititaliaq isumaliutissiisummi saqqummiussamini aappasaanneerinissamut matumuuna akissuteqarfiginiagassannik arlalinnik apeqqutilliisimavoq. Sammisani ataaasiakkaanik akissuteqalinnginninni oqaatigisariaqarpara pineqartut tassaangimmata inatsisissatut siunnersuutit, tassaallutilli isumaqatigiissutinut arfinilinnut Kalaallit Nunaata

akuersissuteqarnissaa pillugu oqaaseqaateqarnissaq pillugu aalajangiussassatut siunnersuutit.

Inatsisissatut siunnersuutit tusarniaaffiginerinut siunertaq ilaatigut tassaavoq tusarniaanermi akissutaasut siunnersuummut ilanngussorneqarsinnaanerat, aammalu oqaaseqaatini nassuiaavigineqarsinnaanera, tassuuna siunertarineqarluni inatsisiliornerup pitsaassusaata atorneqarsinnaassusaata qulakkeernissaat. Maani pineqartut tassaapput aalajangiussassatut siunnersuutit, tassani Kalaallit Nunaata akuersissuteqassanera imaluunniit akuersissuteqassannginnera pillugu Inatsisartut taamaallaat oqaaseqaateqarsinnaallutik. Isumaquatigiissummimi allagaasunut allannguutissanik siunnersuuteqartoqarsinnaanngilaq. Taamaallaat angaanissamut imaluunniit naaggaarnissamut periarfissaqarpoq. Inatsisissatut siunnersuutit pineqaraangata tunngaviatigut inatsisiliassatut isumaliutigisamut naleqqiullugu ingerlataqarnerat tunngavigalugu tusarniaanermi illua'tungerisat toqqartorneqartarput. Inatsisissatut siunnersuutinut, aamma tusarniaanernut, aamma tusarniaanermi illua'tungerisanut tunngatillugit Namminersorlutik Oqartussat inatsisiliornermik teknikkikkut malittarisassiaani ilitsersuutit pigineqarput. Aalajangiussassatut siunnersuutinut tunngatillugu assingusunik aalajangersimasunik malittarisassianik allagaqartoqarsimanngilaq, taamaattumillu qaqugukkut qanorlu tusarniaanerup ingerlanneqassaneranik Naalakkersuisut piviusumik nalilersuisassapput. Matumani innuttaasut aamma pisortani oqartussaasut akornanni, imaluunniit Namminersorlutik Oqartussat nunatsinnilu oqartussaasoqarfiit akornanni pissutsinut isumaquatigiissutip akuersissutiginerata toqqaannartumik nassataqartuunissaa Naalakkersuisut pingaaruteqartissavaat.

Innuttaasunik, oqartussaasunik imaluunniit kattuffinnik allanik isumaquatigiissutit taakku arfinillit arlaannaalluunniit toqqaannartumik attuinnngimmata tusarniaanerup sivisuup siamasissullu ingerlanneqarnissaanut Naalakkersuisut tusarniaanermut nittartakkap atornissaa toqqarsimavaat.

Namminersorlutik Oqartussat iluanni isumaquatigiissutinik taakkuninnga arfinilinnik suliaqarnek inuussutissarsiornermut, suliffeqarnermut niuernernullu naalakkersuisoqarfiup, peqqissutsimut naalakkersuisoqarfiup nunanullu allanut tunngasunut pisortaqarfiup aamma aatsitassanut avatangiisinut aqutsisoqarfiup akornanni qanimut suleqatigiissutaasimapput, soorlulusooq nalinginnartut ittumik Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik Naalakkersuisunut oqallisissiamut atatillugu ilanngunneqarsimalluni. Danskini oqartussaasarfiit pingaarutillit tamarmik soorunami aamma imaqarnerisiuinernek tunngavigisatullu allakkianik suliaqarnerni ilanngussorneqarsimapput.

Isumaquatigiissutinut taakkununnga arfinilinnut Kalaallit Nunaanni killeqarfiusumut nangaassuteqarfinnik atorunnaarsitsiniarluni ingerlassaqarnerit isumaquatigiissummit isumaquatigiissummut assigiinngiiaartuupput.

Eqqagassalerinermit isumaquatigiissutip Kalaallit Nunaata IAEA-mut nalunaaruteqartarnissaanik pisussaaffilissavaa, ilanngullugulu uranisorfittut aatsitassarsiorfinnit Kalaallit Nunaata qanoq eqqagassanik toqqortaqarntarneranut, aammalu aatsitassarsiorfinnut matoqqasunut tunngasunut iliuuseqarnerani

nassuiaaqusassallugu. Toqqortiterinnermut akuersissut aatsitassanut ikummatissanullu inatsit naaportorlugu nalunaarutigineqartassaaq; inatsit nunat tamalaani pitsaanerpaamik periusaartoq malillugu toqqortiterinerup aammalu aatsitassarsiorfinnik matusisarnerup pisarnissaanik aalajangersaasuvoq. Tamakku atuinissamik akuersissummi piunasaqaatit atuuksinneqassapput. Eqqagassalerinnermut isumaqatigiissut nangillugu qinngornernut illersuinissamut nalinginnaasumik inatsisiliortoqarsimanissaata inissinneqarsimanissaq tunngavigineqarpoq, tamatumali saniatigut isumaqatigiissummik naapertuutsitsineq aatsitassarsiornermut inatsisaasunik atuuttunik, tamatumalu aqunneqarneranik tunngaveqartumik pissaaq. Aalajangiussassatut siunnersuutip tigussaasumik aningaasaqarnikkut sunniutigissavaa IAEA-mut nalunaarusiornermut atatillugu allattoqarfimmi suliarisassaaq.

Ikiuunnissamut isumaqatigiissutip akuersissutiginerata nassatarissavaa ikiuunnissamik isumaqatigiissummum tunngatillugu danskit atuutsitsilerneramik inatsisaata atuutsinneqalernissaa pillugu Inatsisartut akuersissuteqarnissaat. Atomip nukinganik ajutoornermut upalungaarsimaneq tassaavoq naalagaaffiup suliarisassaa. Piviusutut upalungaarsimaneq suliaassat immikkoortoqarfinni akisussaaffittut tunngavigisaq naaportorlugu pissapput, tamatumani nunatsinni oqartussaasut sammisanik suliaasaqarfiit tigusimasat iluini immikkoortoqarfinnut suliaassanik isumaginnissallutik, soorlu napparsimmaveqarfimmi upalungaarsimaneq suliaasaqarfiup aamma qinngornernut illersuinissamik suliaasaqarfiup iluini. Nunami upalungaarsimaneq piginnaasaqarfigeriikkat saniatigut nunanik allanik ikiuussinnaanissaq siunertarlugu immikkut ittumik upalungaarsimaffilornissamut Kalaallit Nunaat pisussaaffilersimassanngilaq.

Atomip nukinganik sakkoqarluni pinerliiniartarnerup akiornissaanut isumaqatigiissummik akuersissuteqarnerup tunngavigissavaa tunniussisarnermut inatsimmi aalajangersakkat Kalaallit Nunaannut atuutsinneqalernissaat. Sammisamik suliaasaqarfik tassaavoq naalagaaffiup suliaasaqarfia. Tunniussisarnermut inatsimmi aalajangersakkanik Kalaallit Nunaannut atuutsitsilerneq Namminersorlutik Oqartussanit oqaaseqaammik pissarsiaqarnissaq pillugu namminersornermut inatsimmi aalajangersakkat naaportorlugit pissaaq.

Uranisiornermut atatillugu atortussanik atomip nukilinnik qulakkeerinnissap nigoriartuaannginnissaanut tunngatillugu isumannaallisaneq nakkutilliineq pillugu inatsimmut, aamma Kalaallit Nunaata Danmarkillu nunat tamalaani siammartiterinninnissamik pisussaaffinnut naapertuutsitsinissaannik isumannaarisussamik avammut tunisanik nakkutilliineq pillugu inatsimmut oqaaseqaatigisassanik Inatsisartut saqqummiussiffigineqassapput. Kalaallit Nunaat NPT-mik isumaqatigiissummum aamma NPT-mik isumaqatigiissummum ilassutitut protokolimut (Tillægs protokollen) ilaareerpoq.

ILO nr. 115-imut tunngatillugu sullivinni avatangiisinut suliaasaqarfimmi oqartussaasutut Sullivinnik Nakkutilliisoqarfik qinngornernut illersuineq pillugu nalunaarusiami malittarisassiat erseqqinnerusut aalajangersassavai, taakku Sullivinni avatangiisinut Siunnersuisoqatigiinnut oqaaseqarfigisassanngorlugit saqqummiunneqassallutik. Tassaapput aalajangersakkat ukiorpassuarni amigaatigisimasagut. Sinerissap avataani sullivinni avatangiisinut tunngatillugu aatsitassanik suliaqarnerit akuerineqarnissaannut atatillugu aatsitassarsiornermut oqartussaasoqarfiup akuersissutini sullivinni avatangiisinut piunasaqaatit aalajangersarsimavai. Sinerissap avataani aatsitassanik suliaasaqarfimmi

malittarisassiaq atuuttoq tassaavoq pisinnaatitsissummik pigisaqartup oqartussaasut suliarisaannut aningaasartuutunik taarsiisassanera. Namminersorlutik Oqartussanut aalajangiussassatut siunnersuutip tigussaasumik aningaasaqarnikkut sunniutigissavaa qinngornernut illersuineq pillugu suliassaqarfimmi inatsisaasut atutsilernerisa nassatarisaannik tigussaasumik aningaasaqarnikkut sunniutinut assingusumik pissapput.

Timimik illersuinissaq pillugu allannguutissatut isumaqatigiissummut tunngatillugu aalajangiussaqaarnissamut siunnersuut eqikkaanerlu ilanngussaq innersuussutigissavakka. Kalaallit Nunaannut nangaanartitap atorunnaarsinnerata tunngavigissavai inatsisaareersuni naammattumik matussusiisunik pineqaatissiinernik aalajangersagaqassasoq aamma Kalaallit Nunaannut tunniussisarnermut inatsimmi aalajangersakkat pineqartut atuutsinneqalissasut.

Taamatut pisoqarnerani naalagaaffimmi oqartussaasut Kalaallit Nunaannut isumaqatigiissutip atuutsinnissaanut nangaanartup atorunnaarsinnera aqutsinikkut aaqjissuussanik nutaanik pisariaqartitsissannginnersoq nalilersorpaat.

Atomip nukinganut isumannaallisaaneq pillugu IAEA-mi isumaqatigiissummut tunngatillugu siunertaa tassaavoq atomip nukissiorfittut sanaartukkani isumannaallisaanerup qaffasissumik inissisimanissaanik angusaqarlunilu attassinissaq, ajutoornerit radiologiskiuu pinngornissaannik aarleqqutaasup upalungaarsimaffiginissaa, aammalu ajutoortoqarsinnaanerni siammarternerup pinaveersinnissaa/annikillisinnissaa. Nunat tamalaani inuiaqatigiinni Kalaallit Nunaata akisussaaffilittut peqataanissaminik kissaateqarneranik Namminersorlutik Oqartussat suliassaqarfimmi tassani aamma takussutissiinissaanik isumaqatigiissutip taassuma akuersissutigineratigut Naalakkersuisut kissaatigisaraat. Isumaqatigiissummut Kalaallit Nunaata akuersinera Kalaallit Nunaanni atomip nukinganik nukissiorfiliornissaq pillugu pilersaarutinut aamma atassuteqanngilaq. Tamakku pillugit Naalakkersuisut pilersaaruteqanngillat.

Ullumikkut oqaluserineqartussanik nunat tamalaani isumaqatigiissutit taakku arfinillit Kalaallit Nunaannut ilaatitaanatik Danmarkimut atuuttuusut atomip nukinganik isumannaallisaanermut timitallitullu qulakkeerinnermut tunngassuteqarput. Isumaqatigiissutit taakku akuersissutiginerisigut siammartiterinnginnissap, atomip nukinganik isumannaallisaanerup aamma atomip nukinganik qulakkeerisarnerup iluini nunat tamalaani najoqqutarisanut qaffasinnerpaanut naapertuutsitsinissaminut pisussaaffilerniarnerminik Kalaallit Nunaata nalunaarutigissavaa.

Pisortanut inuussutissarsiorfimmullu aqutsinikkut aningaasaqarnikkullu kingunerisinnaasanut erseqqinnerusumik nassuiaassutinut tunngatillugu aalajangiussassatut siunnersuutini ataasiakkaani tamakkununnga immikkoortut innersuussutigissavakka.

Illua'tungiliuttut soorunami uranimik aatsitassarsiornermut akerliunissaminut pisinnaatitaaffeqarput. Taamaattorli isumannaallisaaneq, peqqissuseq, avatangiisit aamma qunusiarinninnikkut anguniagaqartunik akiuinnermut tunngatillugu nunat tamalaani suleqatigiinnerup nukittorsarnissaanik siunertaqartunik Kalaallit Nunaata isumaqatigiissutinik akuersinarneranut akerliusinnaaneq Naalakkersuisut paasiuminaatsippaat. Isumaqatigiissutinik taakkuninnga nunarpassuit akuersissuteqarsimasut uranisiornermik aatsitassarsiorfeqanngillat, imaluunniit atomip

nukinganiq nukissiorfeqaratik, assersuutigalugu Danmark, taamaattorli nunat tamalaani
suleqatigiinnermi akisussaaffeqarlutik peqataanissamik toqqaasimapput.

Taamatut oqaaseqarlutik aalajangiussassatut siunnersuutit akuersissutiginnissaannik
Naalakkersuisut innersuussipput.